

Forn de calç 1 de la Canal Gran

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Canal Gran
Emplaçament Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac

Coordenades:

Latitud: 41.64112
Longitud: 2.03166
UTM Est (X): 419355
UTM Nord (Y): 4610384

Classificació

Número de fitxa 08120 - 340
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es conserva una bona part de l'olla, però no la façana ni el passadís d'accés a la fogaina.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08119A002000110000YP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: ds., 03/04/2021 - 10:45

Descripció

Forn de calç situat a mà dreta en el marge a peu de corriol dessota les Castellasses de Can Torres.

L'accés es fa pel Torrent de Matalonga, entrant pel municipi de Sant Llorenç Savall i després entrar pel seu vessant hidrogràfic dret a través d'un corriol, marcat amb un bloc de pedra que s'endinsa amb un fort pendent en direcció al Sot de Matalonga. Entremig del bosc es poden endevinar les antigues feixes de conreu, que posteriorment, un cop abandonades i emboscades, serviren als carboners per a fer bàsicament carbonet, fins ben entrat els anys cinquanta, com així ho indica la presència de gran quantitat de súties que es poden observar en aquest sector més planer. Aquest corriol, que transcorre en bona part pel municipi veí de Castellar del Vallès, després de deixar a l'esquerra l'accés que mena a la Font de l'Arç, s'endinsa, travessant la canal de l'Avenc del Coll Llarg cap a la Canal Gran. El forn queda dessota el corriol, i pot passar desapercebut entremig de la vegetació. Un amuntegament de pedres a peu de corriol ens indiquen la seva presència.

El forn està excavat en el marge. Les restes conservades consisteixen en una olla de 2'60 metres d'alçada en la seva part més alta per un diàmetre de 3'40 metres. La boca orientada al sud-est està enfonsada, totalment desapareguda. A la part superior de la zona de càrrega hi ha un element constructiu molt interessant. Consisteix en una filera de roca calcària arranada al terra d'un pam de gruix que va resseguint la circumferència del forn a una distància actual d'un metre i mig.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banqueta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenforar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

SOLÀ i MAS, Jordi (2003). La muntanya oblidada. Economia tradicional, desenvolupament rural i patrimoni etnològic al Montsec. Temes d'Etnologia de Catalunya, 7. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

SUADES, Ramon; SENYAL, Jordi (2020). Mapa Interactiu de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

